

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO

Krepka liha barvanja grafov

Živa Artnak, Tilen Šlibar in Živa Kurež

Januar 2025

1 Uvod

Tema našega projekta so krepka liha barvanja grafov. Projektna naloga bo izvedena v programu SageMath, za osnovno literaturo pa bomo uporabili članek On strong odd colorings of graphs [1].

2 Osnovne definicije

Definicija 2.1. Graf je *k-obarvljiv*, če obstaja taka preslikava

$$c : V(G) \rightarrow \{1, \dots, k\}$$

da velja $c(u) \neq c(v)$ za poljubni sosednji točki u in v grafa G . Tako preslikavo imenujemo **barvanje** oziroma *k-barvanje* grafa. **Kromatično število** $\chi(G)$ grafa G je najmanjše število k , za katero je G k -obarvljiv.

Definicija 2.2. Barvanje grafa je **liho barvanje**, če gre za pravilno barvanje, kjer se v sosedstvu vsakega vozlišča neka barva pojavi liho mnogo krat.

Definicija 2.3. **Krepko liho barvanje** preprostega grafa G je pravilno barvanje vozlišč G , tako da za vsako vozlišče v in vsako barvo c velja da se bodisi barva c pojavi liho mnogo krat v odprtem sosedstvu $N_G(v)$, bodisi noben sosed v ni obarvan s c .

Krepko liho kromatično število grafa G je najmanjše število barv, potrebnih za takšno barvanje. Označimo ga z $\chi_{so}(G)$.

3 Naloge projekta

Naloge v tem projektu so naslednje:

1. Napisati postopek, ki določi $\chi_{so}(G)$ za dani graf G .
2. Določiti, kdaj ima enociklični graf krepko liho kromatično število enako 1, 2, 3 ali 4. Znano je, da je za enociklične grafe, ki niso C_5 , krepko liho kromatično število omejeno z 4.
3. Generirati zunajplanarne grafe in preučiti, ali imajo kateri od njih krepko liho kromatično število večje od 7.
4. Poiskati grafe, za katere je vrednost $\chi_{so}(G)/\Delta^2(G)$ čim večja (pri čemer je $\Delta(G)$ maksimalna stopnja grafa).
5. Pokazati veljavnost neenačbe:

$$\chi_{so}(G \circ H) \leq \chi_{so}(G)\chi_{so}(H)$$

za $\circ \in \{\times, \square, \boxtimes\}$ (tj. za direktni, kartezični in krepki produkt grafov) in najti čim več grafov, pri katerih velja enakost.

3.1 Točka 1

Pri prvi točki je bila naša naloga napisati postopek, ki določi $\chi_{so}(G)$ za dani graf G . Tega smo se najprej lotili s funkcijo `strong_odd_chromatic_number.ipynb`, ki število poišče po principu backtrakinga. Funkcija vrne pravilno rešitev, vendar pa je čas izvajanja za večje število vozlišč zelo dolg, zato smo napisali še eno funkcijo, ki pa deluje na podlagi naslednjega CLP:

Imejmo graf $G = (V, E)$ z $n = |V|$ vozlišči.

Spremenljivke:

x_{ui} : Vozlišče u je barve i ($x_{ui} \in \{0, 1\}$)

y_{ui} : Ali se barva i pojavi med sosedi vozlišča u ($y_{ui} \in \{0, 1\}$)

z_{ui} : Pomožni števec za barvo i v sosesčini vozlišča u (celo število)

t : Števec barv

Ciljna funkcija:

$\min t$

Pogoji:

1. Vsako vozlišče je natanko ene barve: $\forall u \in V : \sum_i x_{ui} = 1$
2. Sosedi so različnih barv: $\forall uv \in E, \forall i : x_{ui} + x_{vi} \leq 1$
3. Štetje barv: $\forall u \in V, \forall i : i \cdot x_{ui} \leq t$
4. Katere barve se pojavijo med sosedi: $\forall u \in V, \forall i : \sum_{v \sim u} x_{vi} \leq n \cdot y_{ui}$
5. Barve, ki se pojavijo, se morajo pojaviti liho mnogo krat: $\forall u \in V, \forall i : \sum_{v \sim u} x_{vi} = y_{ui} + 2 \cdot z_{ui}$

Opomba: Spremenljivka i gre od 1 do izbranega števila barv. Čeprav lahko vzamemo n barv, je hitreje začeti z manjšim številom in ga povečevati, dokler program ne vrne rešitve.

Funkcija, ki deluje na principu tega CLP se nahaja v datoteki `strong_odd_chromatic_number_ILP.ipynb`

3.2 Točka 2

V drugi točki smo želeli določiti, kdaj ima enociklični graf krepko liho kromatično število enako 1, 2, 3 ali 4. Znano je (glej članek [1]), da je za enociklične grafe, ki niso C_5 , krepko liho kromatično število omejeno z 4. Prav tako pa vemo, da za cikle velja:

$$\chi_{so}(C_n) = \begin{cases} 3, & \text{če } 3 \mid n, \\ 4, & \text{če } 3 \nmid n \text{ in } n \neq 5, \\ 5, & \text{če } n = 5. \end{cases}$$

V datoteki `unicyclic.ipynb` je funkcija, ki najprej generira naključne enociklične grafe na način, da najprej generira naključno drevo, nato pa mu doda eno povezavo. Funkciji podamo parametra s katerim določimo maksimalno število vozlišč in maksimalno število grafov za vsako število vozlišč. Nato pa za generirane grafe izračuna krepko liho kromatično število. Testiranje na grafih do 20 vozlišč je pokazalo, da trditev iz članka res velja, vsi grafi razen C_5 imajo krepko liho kromatično število 3 ali 4. Krepko liho kromatično število 1 za graf z več kot enim vozliščem tako ali tako ni možno, krepkega lihega kromatičnega števila 2 pa tudi nismo opazili. Zanimivo pa je, da se je krepko liho kromatično število 3, poleg pri ciklih dolžine deljive s 3, pojavljalo zgolj pri grafih, ki so vsebovali petcikel.

Total Vertices	Cycle Size	Chromatic Number	Number of Graphs
3	3	3	1
4	3	4	5
4	4	4	1
5	3	4	5
5	4	4	3
5	5	5	1
6	3	4	4
6	4	4	3
6	5	4	2
6	6	3	1
7	3	4	4
7	4	4	4
7	5	3	1
7	5	4	1
8	3	4	4
8	4	4	4
8	5	4	2
9	3	4	4
9	4	4	4
9	5	4	2
10	3	4	3
10	4	4	3
10	5	3	1
10	5	4	2
10	6	4	1

Table 1: Primer izpisa rezultatov pri generiranju 10 grafov za vsako število vozlišč od 3 do 10.

3.3 Točka 3

Definicija 3.1. Graf je *zunanje ravninski*, če ga v ravnino lahko narišemo tako, da se nobeni dve povezavi ne sekata (je ravninski) in so pri tem vsa vozlišča na robu zunanjega lica.

V tej točki smo generirali zunanje ravninske grafe in poskušali med njimi najti kakšnega s krepkim lihim kromatičnim številom večjim od 7. Za nižje število vozlišč smo uporabili funkcijo `outerplanar.ipynb`, ki najprej generira vse možne grafe na n vozliščih in nato med njimi poišče zunanje ravninske ter vrne tiste z ustreznim krepkim lihim kromatičnim številom. Vendar pa je za večje število vozlišč tak postopek preveč časovno zahteven, zato smo napisali še funkcijo `generate_outerplanar.ipynb`, v kateri zunanje ravninske grafe generiramo tako, da generiramo in združujemo cikle, ter znotraj ciklov dodajamo povezave, ki se ne sekajo.

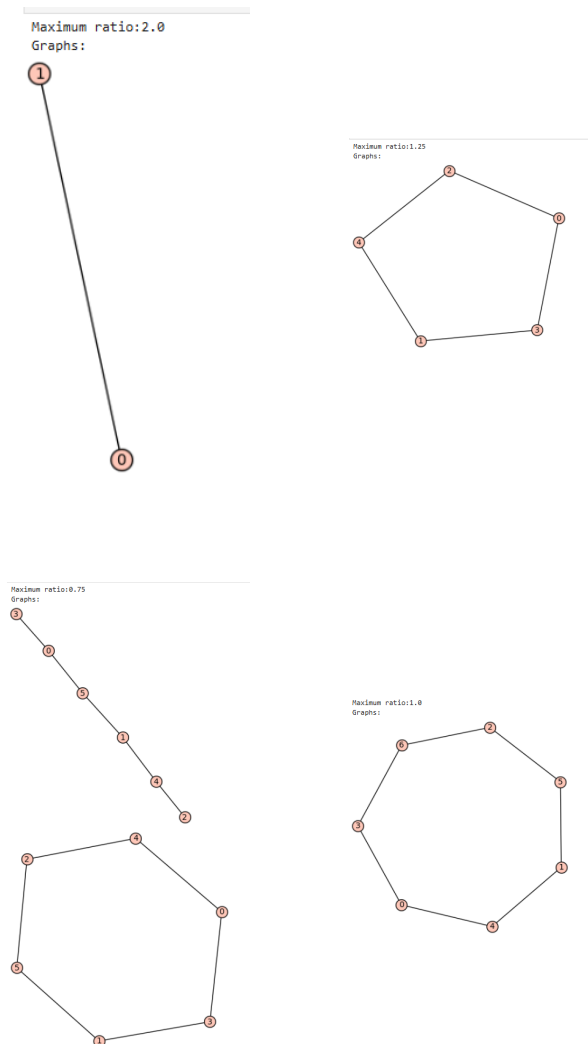
Funkcijo `outerplanar.ipynb` smo pognali na grafih do 9 vozlišč, tam nismo našli nobenega zunanje ravninskega grafa s krepkim lihim kromatičnim številom nad 7. Funkcijo `generate_outerplanar.ipynb` pa smo pognali 5000-krat in pri tem tudi nismo bili uspešni pri iskanju grafa z dovolj visokim krepkim lihim kromatičnim številom. To sicer ni nič presenetljivega, saj je tudi v podani literaturi predlagano, da bi bila 7 lahko možna zgornja meja za krepko liho kromatično število zunanje ravninskih grafov in smo torej v bistvu iskali bolj izjemne primere, ki bi se najbrž (če sploh so) pojavili pri veliko večjih in bolj kompleksnih grafih, kot smo jih bili mi sposobni preveriti.

3.4 Točka 4

V tej točki smo poskušali poiskati grafe, za katere je vrednost $\chi_{so}(G)/\Delta^2(G)$ čim večja (pri čemer je $\Delta(G)$ maksimalna stopnja grafa).

Tudi tukaj smo najprej napisali funkcijo `ratio.ipynb`, ki izračuna razmerje za vse grafe na n vozliščih in vrne tistega z najboljšim. To funkcijo nam je uspelo pognati na grafih do 7 vozlišč, za več vozlišč pa smo uporabili funkcijo `ratio_random.ipynb`, ki generira k povezanih grafov z n vozlišči in vrne graf z najboljšim razmerjem izmed teh.

Najboljše razmerje, ki smo ga našli je bilo 2.0 na preprostem grafu z dvema vozliščema in eno povezavo. Drugo najboljše razmerje je bilo pri grafu C_5 , to je 1.25. Za ostala števila vozlišč pa so bila najboljša najdena razmerja 1.0 (v primeru cikla, ko število vozlišč ni deljivo s 3) ali 0.75 (v primeru cikla, ko je število vozlišč deljivo s 3 ali pa poti). Kakšnih drugih grafov z višjim razmerjem na grafih nad 7 vozlišč nam pri naključnem testiranju na do 17 vozliščih pri 1000 ponovitvah ni uspelo najti.

3.5 Točka 5

Definicija 3.2. Naj bosta grafa $G = (V_G, E_G)$ in $H = (V_H, E_H)$. Množica vozlišč v vseh vrstah produktov, obravnavanih tukaj, je definirana kot:

$$V_G \times V_H := \{(g, h) \mid g \in V_G, h \in V_H\}$$

(standardni kartezični produkt ustreznih množic vozlišč).

Množice povezav so definirane na naslednji način:

(i) **Kartezični produkt**, $G \square H$:

$$E(G \square H) := \{(g, h)(g', h') \mid (g = g' \wedge hh' \in E_H) \vee (gg' \in E_G \wedge h = h'), g, g' \in V_G, h, h' \in V_H\}.$$

(ii) **Direktni produkt**, $G \times H$:

$$E(G \times H) := \{(g, h)(g', h') \mid gg' \in E_G \wedge hh' \in E_H, g, g' \in V_G, h, h' \in V_H\}.$$

(iii) **Krepki produkt**, $G \boxtimes H$:

$$E(G \boxtimes H) := \{(g, h)(g', h') \mid g' \in N[g] \wedge h' \in N[h], g, g' \in V_G, h, h' \in V_H, (g, h) \neq (g', h')\}.$$

Zadnja naloga našega projekta je bila potrditi veljavnost neenačbe:

$$\chi_{so}(G \circ H) \leq \chi_{so}(G)\chi_{so}(H)$$

za $\circ \in \{\times, \square, \boxtimes\}$ (tj. za direktni, kartezični in krepki produkt grafov) in najti čim več grafov, pri katerih velja enakost.

Opomba: v navodilu za projekt je bila podana naloga pokazati obratno neenakost, torej:

$$\chi_{so}(G)\chi_{so}(H) \leq \chi_{so}(G \circ H)$$

vendar pa tako iz literature, kot z malo testiranja hitro vidimo, da ta neenakost ne drži, temveč drži obratno. Zato smo pri tej točki potrjevali prvo neenakost.

Za nižje število vozlišč smo uporabljali funkcijo `products.ipynb`, ki generira vse grafe na n in na m vozliščih ter njihove produkte ter preverja, ali drži neenakost ali pa morda celo enakost, vrne pa tiste grafe, za katere drži enakost. Funkcijo smo uporabili za $n \in \{2, 3, 4\}$ in $m \in \{2, 3, 4\}$. Dobili smo naslednje rezultate:

- Za vse testirane grafe velja relacija \leq .
- Za $n=2, m=2$: našli smo eno enakost za kartezični in eno za krepki produkt.

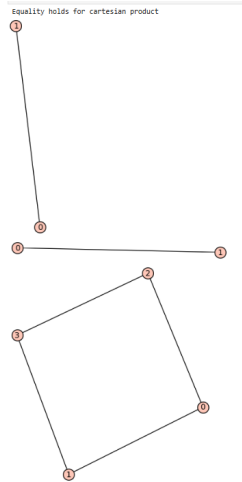

Figure 1: Kartezični produkt

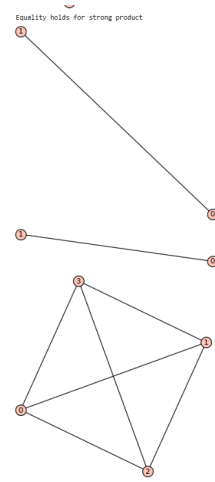

Figure 2: Krepki produkt

- Za $n=3, m=2$: našli smo eno enakost za kartezični in dve za krepki produkt.

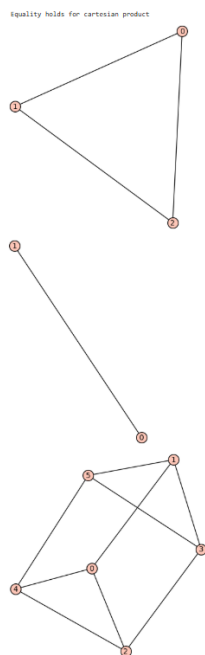

Figure 3: Kartezični produkt

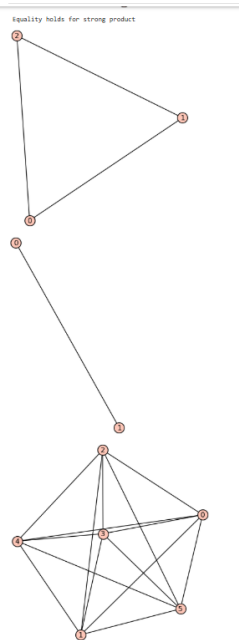

Figure 4: Krepki produkt

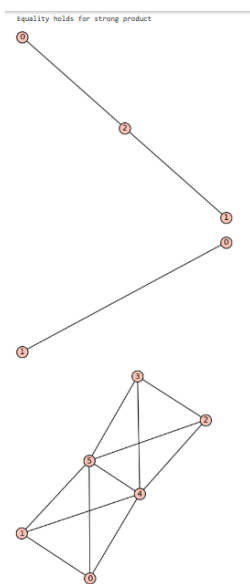

Figure 5: Krepki produkt

- Za $n=3$, $m=3$: našli smo eno enakost za direktni, eno za kartezični in tri za krepki produkt.

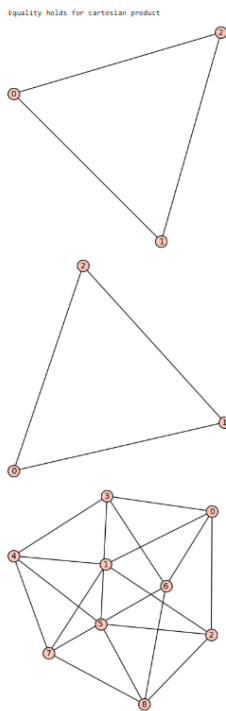

Figure 6: Kartezični produkt

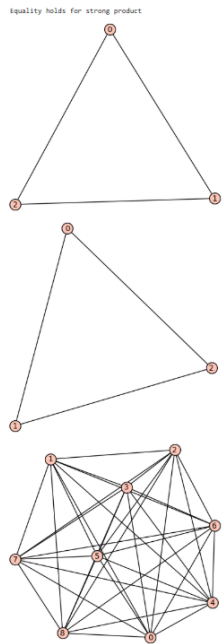

Figure 7: Kreпки produkt

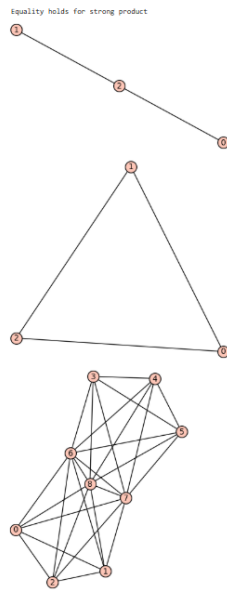

Figure 8: Kreпки produkt

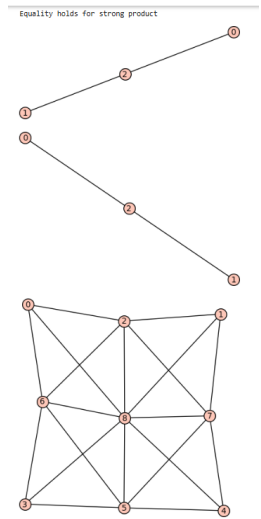

Figure 9: Kreпки produkt

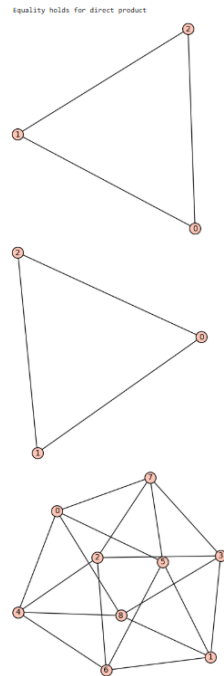

Figure 10: Direktni produkt

- Za $n=4$, $m=2$: našli smo dve enakosti za kartezični in 6 za kreпки produkt.

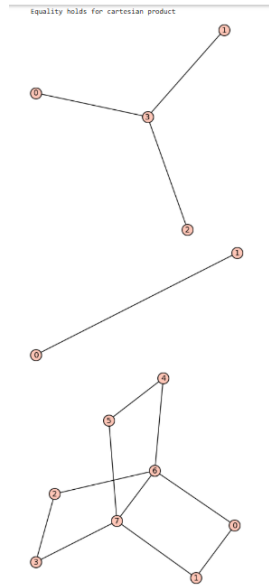

Figure 11: Kartezični produkt

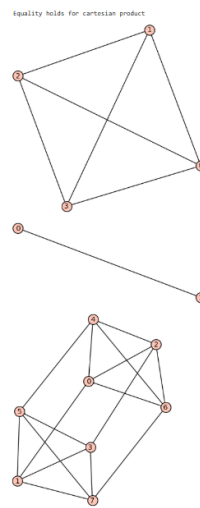

Figure 12: Kartezični produkt

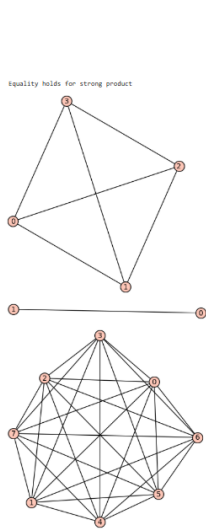

Figure 13: Krepki produkt

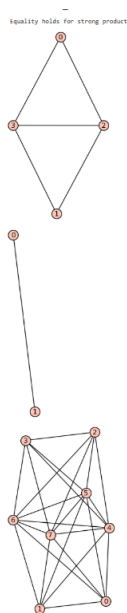

Figure 14: Krepki produkt

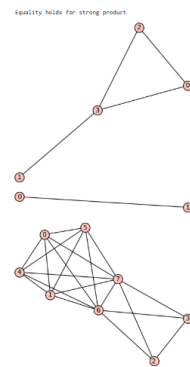

Figure 15: Krepki produkt

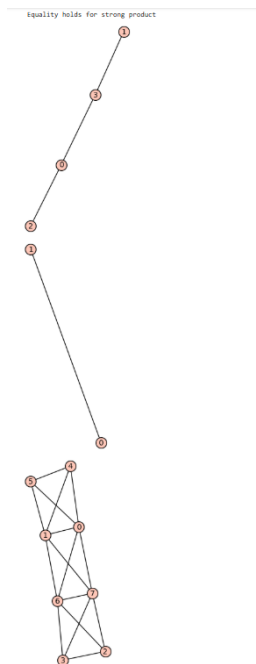

Figure 16: Kreпки produkt

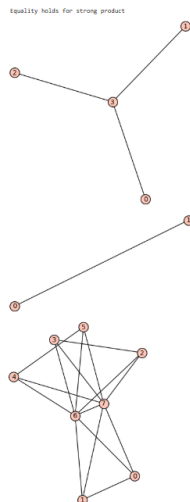

Figure 17: Kreпки produkt

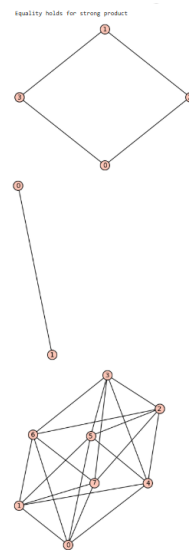

Figure 18: Kreпки produkt

- Za $n=4$, $m=3$: našli smo dve enakosti za kreпки produkt. (Opomba: tukaj smo kodo po 4 urah izvajanja ustavili.)

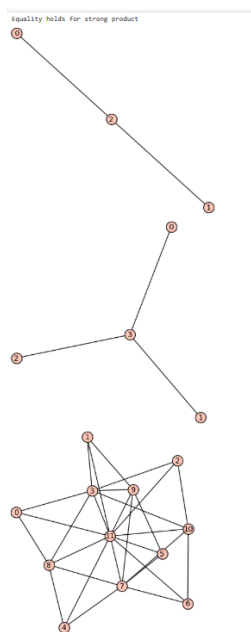

Figure 19: Kreпки produkt

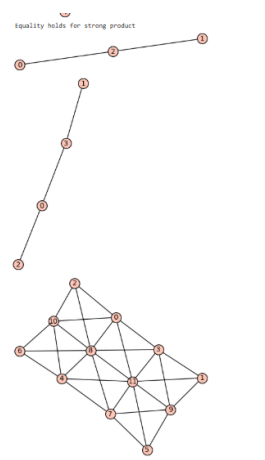

Figure 20: Kreпки produkt

- Za $n=4$, $m=4$: našli smo eno enakost za kartezični in dve za krepki produkt. (Opomba: tudi tukaj smo kodo po 4 urah izvajanja ustavili.)

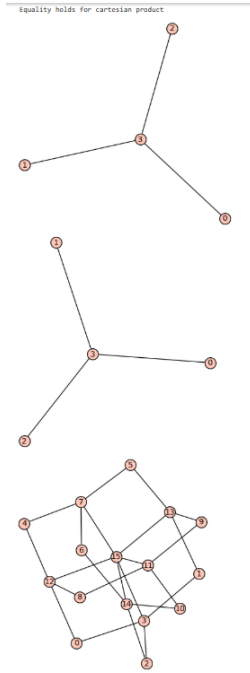

Figure 21: Kartezični produkt

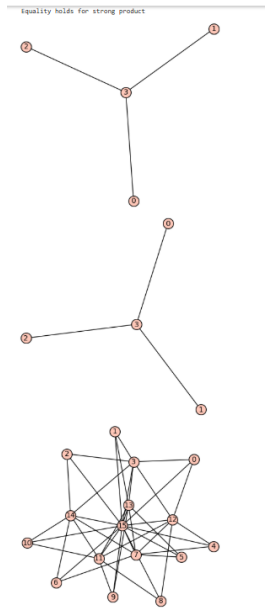

Figure 22: Krepki produkt

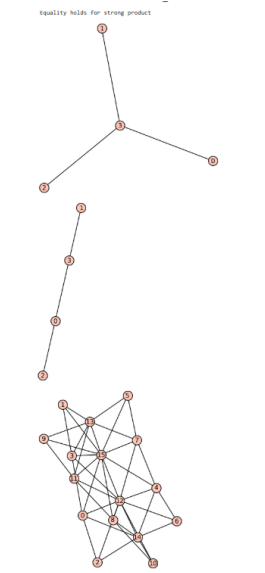

Figure 23: Krepki produkt

Prav tako nam je s tem "brute force" načinom, preden smo izvajanje kode po nekaj urah prekinili uspelo najti še par enakosti za $n \in \{5, 6, 7\}$ in $m=2$:

- Za $n=5$, $m=2$: ena enakost za kartezični, tri za krepki produkt.
- Za $n=6$, $m=2$: dve enakosti za kartezični, 5 za krepki produkt.
- Za $n=7$, $m=2$: ena enakost za kartezični, 5 za krepki produkt

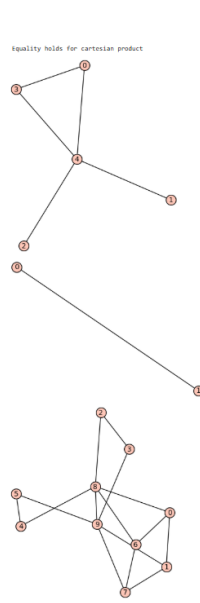

Figure 24: Kartezični produkt

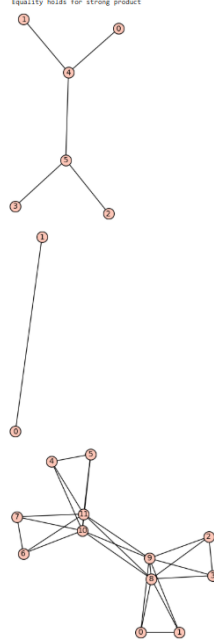

Figure 25: Krepki produkt

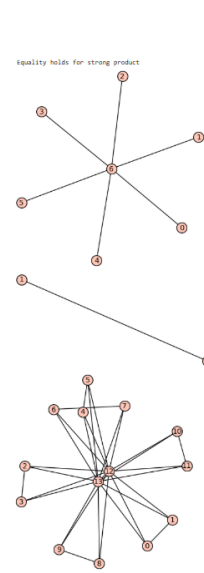

Figure 26: Krepki produkt

Za $n \in \{5, 6, 7\}$ in $m \in \{3, 4\}$ smo nekaj produktov stestirali še s funkcijo `products_random.ipynb`, vendar pa tudi tukaj z naključno generacijo nismo imeli sreče pri iskanju enakosti, kar tudi ni presenetljivo, saj je enakost prej izjema kot pravilo. Poleg tega že na majhnem številu grafov funkcija zaradi velikega števila vozlišč produktov deluje zelo počasi, zato nam za vsako kombinacijo vozlišč ni uspelo stestirati več kot 10 kombinacij grafov.

Viri

- [1] Y. Caro, M. Petruševski, R. Škrekovski, and Z. Tuza, *On strong odd colorings of graphs*, arXiv preprint arXiv:2410.02336, 2024. Available at: <https://arxiv.org/abs/2410.02336>